פתח ודרש 12/6 דברי חכמים כדרבונות

וכמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה

אחד למה נמשלו דברי תורה לדרבן לומר

לך מה דרבן זה מכוין את הפרה לתלמיה

להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכוונין

את לומדיהן מדרכי מיתה לדרכי חיים א אי

מה דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלין

ת"ל מסמרות בן אי מה מסמר זה חסר ולא

יתר אף דברי תורה חסירין ולא יתירין ת"ל

נטועים מה נטיעה זו פרה ורבה אף דברי

תורה פרין ורבין בעלי אסופות אלו תלמידי

חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין

בתורה הללו משמאין והללו משהרין הללו

אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין שמא יאמר אדם היאך אני למד

תורה מעתה תלמוד לומר (6) כולם נתנו מרועה

אחד אל אחד נתנן פרנם אחד אמרן מפי אדון

כל המעשים ברוך הוא דכתיב יודבר אלהים

את כל הדברים האלה אף אתה עשה אזניך

יכאפרכסת וקנה לך יולב מבין לשמוע את

דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי

אוסרין ואת דברי מתירין את דברי פוסלין

ואת דברי מכשירין בלשון הזה אמר להם

יאין דור יתום שר' אלעזר בן עזריה שרוי

בתוכו ולימרו ליה בהדיא משום מעשה

שהיה דתניא ימעשה בר' יוםי בן דורמסקית

שהלך להקביל פני ר' אלעזר בלוד אמר לו

מה חידוש היה בבהמ"ד היום א"ל נמנו וגמרו

יעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית

אמר לו יוםי פשום ידיך וקבל עיניך פשם ידיו

וקבל עיניו בכה ר' אלעזר ואמר יםוד ה' ליראיו

ובריתו להודיעם אמר לו לך אמור להם אל

תחושו למניינכם כך מקובלני מרבן יוחנן בן

זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו יאהלכתא

למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר

עני בשביעית מה פעם ייהרבה כרכים כבשו

עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל מפני

ישקדושה ראשונה קדשה לשעתה יולא י

קדשה לעתיד לבא והניחום כדי שיסמכו

עליהן עניים בשביעית תנא לאחר שנתיישבה

דעתו אמר יהי רצון שיחזרו עיני יוםי למקומן

וחזרו ת"ר יאיזהו שומה היוצא יחידי בלילה

והלן בבית הקברות והמקרע את כסותו איתמר רב הוגא אמר עד שיהו כולן בבת אחת ר' יוחנן אמר ִ־אפּי׳ באחת מהן היכי דמי אי דעביד להו דרך

שמות אפי' בחדא נמי אי דלא עביד להו דרך שמות אפילו כולהו נמי לא

לעולם דקא עביד להו דרך שמות והלן בבית הקברות אימור כדי שתשרה עליו

רוח מומאה הוא דקא עביד והיוצא יחידי בלילה אימור גנדריפם אחדיה והמקרע

את כסותו אימור בעל מחשבות הוא כיון דעבדינהו לכולהו הוה להו

נו הערוך גרס כארפכסת, ג' [ברכות סא.], ד') מכילתא

פ׳ בא פט״ו, כֹּן [תוספ׳

דים פ"ב ע"ם ידים פ"ד

דבר ברור כהלכה למשה

מסיני עי׳ רא״ש בהל׳

מקואות (סוף נדה) סימן א,

ה) חולין ז., ט) מגילה י.

ומכות יט. שבועות טז.

[מכוע ש: שכועות שו: זבחים ס: קז: חולין ז. תמורה כא. ערכין לב:], י) [תוספתא

תרומות פ"או. ל) וד"ה מה

כולי האי. כ) ומחטיר לשדים

לפני ד"ה פוסלין], ל) בע"י

מ"ג], ו) יבמות טו.. ו) כלוחי

ל) [אבות דר"ג פי" תוספתא סוטה פ"ז

ובין במדרש שלשה מעידין המרינן במדרש שלשה מעידין בארץ. אמרינן במדרש שלשה מעידין זה על זה ישראל ושבת והקדוש ב"ה ישראל והקדוש ברוך הוא מעידים על השבת שהוא יום מנוחה ישראל ושבת על הקדוש ב"ה שהוא אחד ההב"ה ושבת על ישראל שהם יחידים באומות ועל זה

אע"פ שאינו מדבר מעניינא דיומא דשבת ^{מ)} כמו תפלת ערבית ושחרית: עבון ומואב מעשרין מעשר עני

עבר הירדן רק לארץ סיחון ממש אבל מה שכנש מעמון לא נמקדעה: דרך שמות אפילו בחד נמי. וכי

תימא דלא היה מועד לשטות

לא איתחזק דתלינן בהך דקאמר הש"ם : אימא בעל מחשבות או אינך

ואף הוא. גן רבי אלעזר בן עזריה: לחלמיה. שורות המענה: פוסלין ומכשירין. שייך לומר לענין פסול עדות ופסול כהונה (ב): כולן אל אחד אחרן. אין לך מבני המחלוקת מביא ראיה מתורת אלוה אחר אלא מתורת אלהינו: פרנס אחד אחרן. אין לך מביא ראייה מדברי נביא הבא לחלוק על משה

רבינו: עשה חוניך כחפרכסת. מחחר שכולן לבן לשמים עשה אזנך שומעת ולמוד ודע דברי כולן וכשתדע להבחין אי זה יכשר קבע הלכה כמותו. אפרכסת טירמויי״א שעל הריחים: סמה מסמר זה. כשנועלין אותו בכותל הוא מחסרו יכול אף זה כן תלמוד לומר נטועים כנטיעה שדרכה לפרות ולרבות: ולימרו ליה בהדית. מיד למה הוזקקו לומר מלמידיך אנו: נמנו וגמרו. והתקינו שיהו ישראל הדרין בעבר הירדן במה שכבשו מסיחון ועוג ארך עמון ומואב: מעשרין. עכשיו מעשר עני בשביעית שהן היו זורעין בשביעית כדאמרינן לקמן שלא קידשוה עולי גולה כקדושתם הארן: פשוט ידיך וקבל עיניך. הוחשה בעיניו שנתן עטרה לאותו דורש והלא מימות אנשי כנסת הגדולה היתה תקנה זו: אל **תחושו** למניינכם. אל יהי לכם שום חשש וגמגום במה שמיניתם ותיקנתם שהרי הסכמתם להלכה: כך מקובלני. שקדושה ראשונה שקידשה יהושע לשעתה לא קידשה לעתיד לבא אבל קדושה שניה נתקדשה לעולם כדתניא ביבמות (דף פב:) קדושה ראשונה ושניה יש להן שלישית אין להן לפיכך בשחר חרץ ישרחל חין זריעה בשביעית אבל עמון ומואב הניחו מלקדשן כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית בלקט שכחה ופאה ובמעשר עני לכך תקנו להן שיהו מעשרין מעשר עני וברשות החכמים היה להטיל עליהן איזה מעשר שירצו לפי שאינן חייבין מן התורה: איוהו שועה. האמור בכל מקום שפטור מן המצות ומן העונש ואין קנינו קנין ואין ממכרו ממכר: והלן בבית הקברות. בלילה: לעולם דקא עביד להו דרך שטות. ואפילו הכי לא מחזקינן ליה בחדא דהיולא יחידי בלילה אימור גנדריפס אחדיה. אני שמעתי חולי האוחז מתוך דאגה ולי נראה שנתחמם גופו ויוצא למקום האויר:

כצ"לו. ס) הוא נמי חולי של מחשבה מפרש שם,

הגהות הב"ח (h) גמרא תלמוד לומר נתנו מרועה אחד כולם לל מתר: (ב) רש"י ד"ה פוסלין וכו׳ כהונה הס״ד ואח״כ מה״ד מה מסמר וכו' ולרבות הס"ד ואח"כ מה"ד כולן אל אחד וכו" שעל הרחיים הס"ד ואחר כך מה"ד ולימרו: (ג) תום׳ ד"ה עמון וכו׳ ארץ סיחון ועוג וכן תימה דקאמר הכא דקדושה ראשונה: (ד) בא"ד ותירן ר"ת. נ"ב ועל קושיה שהקשו הם כן תפשוט אין התירוץ מפורש אבל בפרק קמא דמגילה מפורש בתום' ע"ש דף י: (כ) ד"ה לרך וכוי נעשה מועד לכל דלא דמי כנ״ל וחינת דהכא נמחק: (1) בא"ד והמקרע כסומו והמאבד:

הנהות מהר"ב רנשבורג

א] אי מה דרבון זה מטלטל. נ"ב ר"ל שאינו מתקיים במקומו מהרש"ח ח"ח: ב] שם חי מה מסמר זה חסר. נ"ב ר"ל מחסר ומנקב בכותל מהרש"א שם וכן הוא בלשון רש"י ד"ה מה מסמר וכו': ג] רש"י ד"ה ואף הוא ר' אלעור בן עזריה. נ"ב ומהרש"א בח"א פי שר' יהושע פתח :ודרש ויעו״ש

מוסף רש"י

עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית. ישראליס הדריס נארן עמון ומואב שכיבש משה יחון ונתקדשו בקדושת ועכשיו בבית שני בטלה קדושתה וזורעין בשביעית ותקנו להן מעשר ראשון ומעשר עני בשביעית, כדמפרש לקמן מפני פרנסת לאכול בשביעית, לפי שבטל לחט שכחה ופיחה והולכים לקם שכמה ופיתה החלפים שם ונוטלים לקט שכחה ופיאה ומעשר עני (יבמות

מז.). הרבה כרכים כבשו עולי מצרים. וקדשום בקדושת הארן, ולא כבשום עולי בבל. לקדשם בשניה, ולכן לא ככשום דולי בבל. לקדשם בשניה, ולכן לא ככשום דולי בבל. לקדשם בשניה, ולכן לא ככשום דקסבלי האיל והותרו הותרו, דקדושה ראשונה בטלה, דכי קדשה יהושע לשעתה קדשה וא לעתיד לבוא בשני צימי נכורדנלר, ולא רצו להחזיר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולורוע שם בשביעית שאינה נוהגת בחולה לארן ויסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני (חודין ד). הלכך זורעים בהן בשביעית שיסמכו עליהן עניים לשכור עלמן לחרוש ולקצור ועוד ליטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני (יבחות מד.).

שתשרה עליו רוח טומחה. רוח

שדים שיסייעוהו להיות מכשף:

סמכינן לומר אתה אחד במנחה בשבת ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ואף הוא יומי

> בשביעית. לפי סדר השנים היה להם להפריש מעשר שני שהוא שנה ראשונה ומעשר עני נוהג בששית ולא מלינו מעשר עני שתי שנים רצופים אלא תקנה תקנו בה כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית ובדין הוא דאפי׳ תרומה גדולה לא ניתקן אלא יהא הכל מעשר עני אלא שלא רצו לחלק כל כך משאר שנים פרש"י דהיינו ארץ סיחון ועוג כדאמרינן בחולין (דף ס:) עמון ומואב טהרו בסיחון כלומר על ידי כבוש סיחון ועוג הותר לישראל ליכבש והקשה ר"ת דאמרינן בפרק מקום שנהגו (פסחים דף נב: ושם) שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל ועבר הירדן היינו ארץ סיחון ועוג (ג) וכ״ת דקדושה ראשונה לא הידשה לעתיד לבא אם כן תיפשוט מיניה דלרבי אליעזר לא קידשה אלמה מיבעי' לן בפ"ק דמגילה (דף י. ושם) ובשבועות (דף טו. ושם) מאי סבירא ליה אי קידשה אי לא קידשה (ד) ותירן ר"ת דיש לחלק דהכא בעמון ומואב דלא כבשו סיחון ועוג ולא נתקדשו כלל בקדושת הארך ועוד מתרך דלא קידשה

> רק לאותו דבר ובעינן תלתא כדי להחזיקו כשוטה לכל מילי כמו נגח שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל (ס) דהכא לא דמי דהכא כיון שהוא שוטה באחת ודאי יש להחזיקו בחזקת שוטה לכל דבר בירושלמי בפ"ק דתרומות אומר סימני שוטה היוצא בלילה והלן בבית הקברות והמקרע כסותו (ו) והוא מאבד מה שנותנים לו א"ר הונא והוא שיהו כולן בו דלא כן אומר אני היולא בלילה יחידי אימור גנדריפס אחדיה והלן בבית הקברות לשדים והמקרע כסותו אימר בעל מחשבות מחבד מה שנותנים לו ם) קוביקום רבי יוחנן אמר אפילו אחת מהן אמר ר' אבין מסתברא כר' יוחנן בלבד ממאבד מה שנותנין לו דאפילו שוטה שבשוטים אינו מאבד מה שנותנין לו קוביקום אין בו אחת מכל אלו: ביון דעברינהו לכולהו נעשה כמי שנגח בו'. ומחד בשלשה זימנה

וגמרו כלומר למה נמנו והלא הלכה למשה מסיני הוא ובכה ואמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם ואין בריתו אלא תורה. תנא אחר שנתיישבה דמה נמו הוא הזכה לשה מלכי הוא בכרה המנו טרה היי לימיד ברות מהו לבים האיר ברות האא הדה. תנא אחר שנתיישבה דעתו בקשר המימו האמר יהי רצון שיתורו עיני יוסי למקומן וחזרה את רצא האמר אל תחושו למניינכם כך מקובלני מריב״ז שקיבל מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר שני בשביעית.

"ג א מיי' פ"ו מהלכות מתנות עניים הלכה ה וופ"ד מהלכות שמיטה ופי ד מהאכות שמישה הלכה כז] סמג עשין קסא [טוש"ע י"ד סי" שלא סעי"

יט]: יד ב ג מיי' פ״א מהל' תרומות הלכה ה ופ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טו: שו ד ה מיי' פ"ט מהל'

עדות הלכה ט טוש"ע י"ד סימן א סעיף ה וטוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ח:

תורה אור השלם ו. ומי בְעַמְך יִשְׂרָאֵל גּוִי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְּ הָאֵלהִים לְפִדּוֹת לוֹ עַם ָּהָצֶּלוִים לְבְּיוֹת לוּ צְּם לְשׁוּם לְךְ שֵׁם נְּדֻלּוֹת וְנֹרָאוֹת לְנְרֵשׁ מִפְּנֵי עַמְּךְּ אֲשֶׁר פָּדִיתְ מִמִּצְרַיִם

י. דברי הימים א יז כא דִּבְרֵי חֲכָמִים 2. רְּבְּוֵי וְּבְּנִיּה נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נְתָנוּ מֵרעֶה אֶחָר:

ַּנְיְנֵּנוּ בֵּנוּ בֶּוּ בֶּּוּ בֶּוּ בָּוּ בְּרּ אָרְהִים קהלת יב יא 1. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אַת כָּל. הַדבַרים הַאַלָה לאמר:

יי ליראיו ובריתו .4 4. סוד יִי לִירֵאָיו להודיעם: תהלים כה יד

לעזי רש"י

.[טרימויי"א (טרימויא"ה]. אפרכסת, משפך (שדרכו יכדומה).

רבינו חננאל

כו': אף ר' יהושע פתח ודרש דברי חכמים וכמסמרות כדרבונות נטועים בעלי אסופות. אלו ת״ח שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטהרין . מטמאין הללו . אוסרין והללו מתירין כו׳. אוסרין והללו מתירין כוי. וא"ת הואיל וכן היאך אני למד תורה מעתה ת"ל נתנו מרועה אחד כולן מפי אל אחד אמורין שנאמר וידבר אלהים את כל הדברים האלה אלא עשה אזנך כארפכסת וקנה לב לשמוע אלו . ואלו שכולן מתבררין לך באיזה מהן הלכה ברור שאע״פ שנראין כמו חולקין חוזרין ונמנין וגומרין ומסכימין בסוף כדכתיב את והב בסופה כלשון הזה אמר אין דור יתום שר׳ אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו. ומעשה בר׳ יוסי בן דורמסקית שהלך להקביל פני ר' אלעזר וא"ל בבהמ"ד נמנו וגמרו עמוז ומואב מעשרין מעשר שני בשביעית. א״ל ר׳ אלעזר יוסי פשוט ידיך וקבל עיניך פשט ידיו וקבל עיניו. כעס ר׳ אלעזר בשביל שא"ל נמנו